

Біологічний факультет
Кафедра фізіології людини і тварин

Дипломна робота

Спеціаліста

на тему: **«Динаміка показників «якості життя» в умовах санаторно-курортного лікування»**

«The evolution of the "quality of life" in a spa treatment»

Виконала: студентка заочної форми навчання

Спеціальність 7.04010201 Біологія

Мальцева Ганна Вікторівна

Керівник: к.б.н., доц. Гладкій Тетяна Володимирівна

Рецензент: к.б.н., доц. Підгорна Світлана Яківна

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ 12 від 05.05.2016 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Карпов Л.М.

(прізвище та ініціали)

Захищено на засіданні ЕК № 1
Протокол № 46 від «15» 06.16 р.
Оцінка Вірн. / A / 92
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бал)

Голова ЕК

(підпис)

Філіпова Т.О.

(прізвище та ініціали)

Одеса – 2016

779412

АНОТАЦІЯ

Метою дослідження був аналіз динаміки показників якості життя в умовах санаторного лікування на базі санаторію «Лермонтовський», використовуючи сучасну версію опитувальника SF-36. Визначено кількісні показники компонентного складу ЯЖ та проведено аналіз порівняння їх динаміки у пацієнтів чоловічої та жіночої статі. Після проходження санаторного лікування визначена позитивна динаміка показників якості життя у пацієнтів як жіночої так і чоловічої статі.

Дипломну роботу «Динаміка показників «якості життя» в умовах санаторно-курортного лікування» викладено на 68 сторінках друкованого тексту, вона включає 6 рисунків та 4 таблиці. Наведено посилання на 54 джерела літератури (44 кирилицею та 10 латиницею).

Ключові слова: опитувальник SF-36, якість життя.

The aim of the study was to analyze the dynamics of the quality of life in a spa treatment at the sanatorium "Lermontov", using a modern version of the questionnaire SF-36. The quantitative component indicators of quality of life and an analysis comparing the dynamics in patients of male and female. After passing sanatorium treatment Positive dynamics of the quality of life in patients both female and male.

Thesis "The evolution of the" quality of life "in a spa treatment" contained 68 pages of printed text, it includes 6 figures and 6 tables. The link 54 sources literature (44 Cyrillic and 10 Latin).

Key words: questionnaire SF-36 quality of life.

ЗМІСТ

Прийняті скорочення та аббревіатури.....	4
ВСТУП.....	5
1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	7
1.1. Поняття "якості життя".....	7
1.2. Становлення науки про "якість життя".....	11
1.3. Застосування сучасної версії опитувальника SF-36 в медицині.....	16
1.4. Оцінювання медичної ефективності діяльності санаторно-курортного закладу.....	20
2. МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	26
2.1 Місце та матеріали дослідження.....	26
2.2.Визначення показників, які характеризують якість життя,за допомогою опитувальника SF-36 (російськомовна версія).....	27
2.3. Статистична обробка результатів досліджень.....	36
3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.....	38
УЗАГАЛЬНЕННЯ.....	50
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	55
ДОДАТКИ.....	61

ПРИЙНЯТІ СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ

ЯЖ – якість життя

BP (Bodily Pain) – шкала болю

GH (General Health) – загальний стан здоров'я

MH (Mental Health) – психологічне здоров'я

MH* (Mental Health) – психічний компонент здоров'я

PF (Physical Functioning) – фізичне функціонування

PH* (Physical health) – фізичний компонент здоров'я

RE (Role Emotional) – рольове емоційне функціонування

RP (Role Physical) – рольове фізичне функціонування

SF (Social Functioning) – шкала соціального функціонування

VT (Vitality) – шкала життєздатності

ВСТУП

Оцінка якості життя (ЯЖ), вивчення його сутності, накопичення про нього необхідної наукової інформації стало актуальною проблемою, що має високу суспільну та державну значимість [Сизова, 2003].

Вважається, що наявність життєвих можливостей (перспектив) у соціальному середовищі створює важливі передумови для розвитку людини і досягнення успіхів у житті. Щоб реалізувати можливості, які представляються суспільством, людині необхідно мати певний особистісний потенціал, докладати істотні зусилля і отримувати задоволення від своєї життєдіяльності [Губина, 2005].

На рівень якості життя впливають багато факторів. Вплив хвороби очевидно при клінічно виражених проявах, що викликають суб'єктивні і об'єктивні порушення стану здоров'я, зниження функціональних можливостей і фізіологічних функцій.

Дослідження якості життя (ЯЖ) серед різних категорій населення (здорових, хворих, інвалідів, дорослих, дітей і т. д.) в останні роки широко проводиться в багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні. Вивчення ЯЖ є високоінформативний, надійний і економічний метод оцінки людиною своїх функціональних можливостей. Якість життя – це інтегральна характеристика фізичного, психологічного, емоційного і соціального функціонування людини, заснована на його суб'єктивному сприйнятті. Незважаючи на велику кількість досліджень, присвячених вивченню ЯЖ як серед здорових, так і серед хворих людей, в доступній науковій літературі зустрічаються поодинокі публікації, в яких представлені результати зміни параметрів ЯЖ пацієнтів, які пройшли медикаментозне лікування, в т. ч. реабілітацію та санаторно-курортне лікування. Тому науковий інтерес в даний час представляють дослідження динаміки різних параметрів ЯЖ серед хворих після виконаного їм лікування.

Отже, метою даної роботи є визначення динаміки показників ЯЖ пацієнтів, які знаходяться в умовах санаторно-курортного лікування на базі санаторію «Лермонтовський».

Для досягнення мети поставлені наступні завдання:

1. Визначити кількісні показники компонентного складу ЯЖ пацієнтів при надходженні на санаторно-курортне лікування до санаторію «Лермонтовський», використовуючи сучасну версію опитувальника SF-36 .
2. Виконати аналіз компонентного складу ЯЖ пацієнтів які знаходяться в умовах санаторно-курортного лікування на базі санаторію «Лермонтовський», використовуючи сучасну версію опитувальника SF-36.
3. Визначити кількісні показники компонентного складу ЯЖ у пацієнтів чоловічої та жіночої статі, після проходження санаторно-курортного лікування на базі санаторію «Лермонтовський».
4. Провести порівняння компонентного складу ЯЖ в динаміці у пацієнтів чоловічої та жіночої статі, що пройшли лікування на базі санаторію «Лермонтовський».

Об'єкт дослідження: якість життя, як характеристика фізичного, психологічного, емоційного і соціального стану хворої людини

Предмет дослідження: динаміка показників якості життя у пацієнтів які пройшли санаторно-курортне лікування на базі санаторію «Лермонтовський».

Щиро вдячна керівництву санаторію «Лермонтовський» за співробітництво, надання можливості провести анкетування пацієнтів, та використовувати отримані дані при написанні данної дипломної роботи.

ВИСНОВКИ

1. Після визначення кількісних показників компонентного складу ЯЖ пацієнтів при вступі до санаторію «Лермонтовський» було встановлено, що 70 % показників у жінок та 20% показників у чоловіків мають значення нижче середнього.

2. Серед показників, які характеризують фізичну компоненту якості життя у чоловіків і жінок при надходженні на лікування в санаторій найбільш низьким був показник рольового фізичного функціонування (RP) (43,1 і 34,6 балів зі 100, відповідно). Серед показників, що характеризують психологічну компоненту якості життя чоловіків і жінок найбільш низьким був показник життєвої активності (VT) (56 і 38 балів, відповідно). Найбільш високі показники фізичного компоненту здоров'я як для чоловіків так і жінок при першому анкетуванні були по шкалі фізичного функціонування (PF) (66.55 і 50.83 балів зі 100, відповідно).

3. Після проходження санаторно-курортного лікування показники ЯЖ як чоловіків так і жінок значно змінились. В найбільшій мірі це можна спостерігати за показниками рольового функціонування, обумовленого фізичним станом (RP). Після проходження санаторного лікування у чоловіків він підвищився, з 43,1 до 70,69, у жінок з 34,38 до 62,5. Це може свідчити про те, що повсякденна діяльність респондентів на момент анкетування вже не потребує такого фізичного навантаження. Також такі зміни можуть вказувати на те, що на думку респондентів проблеми зі здоров'ям менше обмежують їх повсякденну діяльність.

4. При виписці показники фізичного та психологічного компонентів здоров'я чоловіків покращились: PF- на 11%, GH - на 11%, RP- на 39%, BP- на 22,3%, VT- на 14%, SF- на 14,4%, RE- на 20,5%, MH - на 13,3%.

При виписці показники фізичного та психологічного компонентів здоров'я жінок покращились: PF- на 17,5%, GH - на 2,4%, RP - на 44,9%, BP- на 28,24%, VT - на 27,5%, SF- на 22,2%, RE - на 36%, MH - на 17,7%.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. *Абрамченко В.В., Ланцев Е.А., Шамхалова И.А.* Кесарево сечение в перинатальной медицине. – СПб.: ЭЛБИ СПб., 2005. – С. 226.
2. *Адырбаев М.Ш., Скородумова Е.П., Евдокимова Л.Г.* Формы этапного обеспечения, контроля и управления качеством в лечебно-профилактических учреждениях педиатрической службы // Обеспечение качества оказания медицинской помощи в лечебно-профилактических учреждениях: Мат. межрегион. Российско-Американского семинара / Под ред. проф. Н.Ф. Герасименко. – Барнаул, 1996. – С. 53-58.
3. *Азаров А.А.* Основные принципы контроля качества медицинских услуг в системе обязательного медицинского страхования // Морской медицинский журнал. – 1996. – № 2. – С. 35-37.
4. *Алексеева Я.Г.* Фармакодинамика антисекреторных и антигеликобактерных средств у больных язвенной болезнью желудка двенадцатиперстной кишки, ассоциированной с *Helicobacter pylori*: автореф. дис. ... канд. мед. наук. – Волгоград, 2000. – С. 23.
5. *Амирджанова В.Н., Койлубаева Г.М.* Методология оценки качества жизни в практике ревматолога // Научно-практич. ревматол., 2003. – № 2. – С. 72-76.
6. *Андреева Г. Ф., Оганов Р. Ф.* Изучение качества качества жизни у больных гипертонической болезнью // Терапевт, архив. – 2002. – № 1 – С. 8-16.
7. *Аршавский И.А.* Особенности стресса и адаптации в разные возрастные периоды в свете данных негэнтропийной теории онтогенеза // Нервные и эндокринные механизмы стресса. – Кишинев: Штиинца., 1980. – С. 3-61.
8. *Белькова О.А.* Результаты оценки качества жизни населения Оренбургской области // Медицинский альманах., 2011. – № 3. – С. 21-22.

9. *Бестужев-Лада И.В.* Методологические проблемы исследования качества, уровня и образа жизни. – М.: Ин-т. иссл. АН СССР, 1978. – С. 42-45.
10. *Власов В.В.* Введение в доказательную медицину. – М.: Медиа Сфера, – 2001. – С. 392.
11. *Воробьева Т.Г.* Модель формирования качества жизни (экологический аспект) // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия «Экология и безопасность жизнедеятельности». – М.: Изд-во Российского ун-та дружбы народов. – 2009. – № 3. – С. 29-36.
12. *Губина А. И.* К вопросу изучения профессиональной адаптации на примере студентов // Научные подходы к решению региональных гигиенических проблем сохранения здоровья человека: сб. науч. тр. / Федерал. науч. центр гигиены им. Ф. Ф. Эрисмана. – Липецк, 2005. –С. 45-47.
13. *Губина А. И.* Изучение качества жизни и адаптации студентов медицинского вуза // Вестник новых медицинских технологий. – 2006. – Т. 13, № 3. – С.71-78.
14. *Губина А. И.* // Системный анализ и управление в биомедицинских системах – Воронеж : ИСТОКИ, 2007. – С. 242.
15. *Евдокимов В. И.* К вопросу о гендерных особенностях качества жизни юношей и девушек 17–20 лет / / Война и здоровье: сб. науч. тр. – М., – 2006. – С. 108.
16. *Евдокимов В. И.* Оценка качества жизни у юношей призывного контингента Война и здоровье: : сб. науч. тр.– М.: – 2006. – С. 255-257.
17. *Евдокимов В. И.* Субъективная оценка качества жизни как показатель профессиональной адаптации студентов медицинского вуза : сб. ст. V междунар. науч.–практ. конф. ; Воронеж, гос. технол. акад. – Воронеж, 2005. – С. 142-150.
18. *Жеребин В.М.* Индикаторы качества жизни населения // Вопросы статистики. – 2012. – № 3. – С. 25-36.

19. *Журнал «Научно-практическая ревматология»*. Выпуск № 1/2008. Популяционные показатели качества жизни по опроснику SF-36.
20. *Инструкция по обработке данных опросника SF-36* (<http://www.sf-36.org/nbscalc/index.shtml>).
21. *Кон Я. И., Либис Р. А.* Качество жизни у больных с сердечно-сосудистыми заболеваниями // *Кардиология*. – 1993. – № 5. – С. 66-72.
22. *Кудряшова И. В.* Ранняя диагностика хронического панкреатита с позиции использования ультразвуковой томографии и индекса качества жизни: Учебно-методические рекомендации для студентов медиков, интернов, ординаторов медицинских ВУЗов, гастроэнтерологов, хирургов. – Смоленск, 2003 – С. 36.
23. *Левушкин С.П.* Комплексная оценка физической работоспособности юношей // *Физиология человека*. – 2001. – Т. 27, № 5. – С. 256.
24. *Манцевинчуте - Эрингене Е. В.* Упрощенные математико-статистические методы в медицинской исследовательской работе // *Патологическая физиология и экспериментальная терапия*. – 1964. – №4. – С.71-78.
25. *Медведев В.И.* Психофизиологические проблемы оптимизации деятельности // *Физиологические механизмы оптимизации деятельности*. – Л.: Наука, 1985. – С. 23.
26. *Мироедов А.А.* Качество жизни в современных оценках экономического роста и социального прогресса. – 2012. – № 2. – С. 44-49
27. *Николаев Е.Л.* Оценка качества жизни, связанного со здоровьем: врачи здоровее, чем учителя? // *Вестник Чувашского университета*. – 2014. – № 2. – С. 310-315.
28. *Новик А.А., Матвеев С.А., Ионова Т.И.* Оценка качества жизни больного в медицине // *Клиническая медицина*. – 2000. – № 2. – С. 10-13.
29. *Новик А.А. Ионова Т.И.* Исследование качества жизни в медицине: учеб. Пособие. – М.: ГЭОТАР-МЕД, – 2004. – С. 304.

30. *Новик А. А., Ионова Т. И.* Руководство по исследованию качества жизни в медицине. 2-е изд. / под ред. акад. РАМН Ю. Л. Шевченко. – М.: ЗАО «ОЛМА Медиа Групп», 2007. – С. 19.
31. *Попов С.И.* Проблема качества жизни в современной идеологической борьбе. М.: Политиздат, 1977. – С. 34.
32. *Погосова Н.В.* Качество жизни больных с сердечно-сосудистыми заболеваниями: современное состояние проблемы // Кардиология. – 2010. – № 4. – С. 66-78.
33. *Поспелова Ю.К.* Влияние процесса обучения в высшей школе на качество жизни студентов // Вестник Тюменского государственного университета., 2008. – № 3. – С. 321.
34. *Свиридкина Л.П., Гадельшина Н.Г., Шариков Ю.Н.* // Фундаментальные исследования. – 2014. – № 10 (часть 2). – С. 365-370.
35. *Сизова Л.В.* Оценка качества жизни в современной медицине // Научно-практич. ревматол., 2003. – № 2. – С. 38-46.
36. *Тихомирова Г.И.* Качество жизни как критерий оценки эффективности восстановительного лечения язвенной болезни // Фундаментальные исследования. – 2012. – № 2–2. – С. 368-371.
37. *Турчанинов Д.В. Афиногенова О.Б., Скоморин М.С.* Комплексная оценка состояния здоровья и качество жизни подростков города Кемерово и факторы, влияющие на него // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал). – 2012. – № 5. – С. 31.
38. *Усманова Д.Т., Пахомова Ж.Е.* Состояние здоровья женщин фертильного возраста после операций на органах репродукции. Проблемы социальной гигиены, здравоохранения и истории медицины – 2002. – С.11-14.
39. *Хетагурова А. К.* Вопросы качества жизни в современной паллиативной медицине // Вопросы управления здравоохранением – 2003.– № 6 (13). – С. 50.

40. *Цыбульская И.С.* Качество жизни больных детей и детей-инвалидов. — М., — 2006. — С.53.
41. *Черногорова М.В.* Клинико-диагностические показатели и качество жизни больных гастроэнтерологического профиля в условиях амбулаторного наблюдения: автореф. дис. ... канд. мед. наук. — М., 2002. — С. 27.
42. *Чирков Р.Н., Махмудов Н.Б.* Психологические и физические аспекты качества жизни пациентов с контралатерально паховыми грыжами // Современные наукоемкие технологии. — 2012. — № 10. — С. 7-11.
43. *Эрдес Ш., Эрдес К.Ш.* Опитувальник SF-36 и использование его при ревматоидном артрите. Научно-практич. ревматол., — 2003. — № 2. — С. 47-52.
44. *Язвенная* болезнь: учеб. пособие для врачей под. ред. О.Н. Минушкин, И.В. Зверьков, Г.А. Елизаветина, Л.В. Масловский. — М., 1995. — С.146.
45. *Bowling A.* Measuring Disease: a review of disease-specific quality of life measurement scales. Open University Press: Philadelphia. — 1996. — P. 374.
46. *Cella D. F.* Quality of life: concepts and definition // J. Pain and Symptom Manag. — 1994. — № 9 (3). — P. 186-192.
47. *Daepfen J. B., Krieg M. A., Burnand B., Yersin B.* MOS-SF-36 in evaluating health-related quality of life in alcohol-dependent patients // Am. J. Drug Alcohol Abuse. — 1998. — Vol. 24, № 4. — P. 685-694.
48. *Jeffe A.* Physical disablement concepts for physical therapy research and practice // Physical Therapy, 1994. Vol. 7, № 5. — P. 380-386.
49. *Katscing H.* Насколько полезна концепция качества жизни в психиатрии? // Обзор современной психиатрии. — 1998. — Вып. 1. — С. 30-38.
50. *Longabaugh R., Mattson M. E., Connors G. J., Cooney N. L.* Quality of life as an outcome variable in alcoholism treatment research // J. Stud. Alcohol. — 1994. — Suppl. — P. 119-129.

51. *Nemtsov A. V.* Alcohol-related human losses in Russia in the 1980s and 1990s // *Addiction*. — 2002. — Vol. 97, — № 11. — P. 1413-1425.
52. *Soll A.H.* Peptic ulcer and its complications // *Sleisenger & Fordtran's Gastrointestinal and Liver Disease*. — Philadelphia — London — Toronto — Montreal — Sydney — Tokyo — 1998. — Vol. 1. — P. 620-678.
53. *Tzepakova A.A., Ionova T.I., Novik A.A.* Quality of life of the healthy population of St. Petersburg // *Qual. Life Res.* — 2000. — Vol. 9, № 3. — P. 308.
54. *Ware J.E., Snow K.K., Kosinski M., Gandek B.* SF-36 Health Survey. Manual and interpretation guide // The Health Institute, New England Medical Center. Boston, Mass. — 1993. — P. 127.

12.05.2016

